

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • איגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תשל

ערב שבת-קודש

פרשת פינחס

ט"ו בתמוז ה'תשס"ח

יוצא-לאור על-ידי

מכון ליובאוויטש שעל-יד

צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו — המרכז

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

ט"ו בתמוז ה'תשס"ח – כ"ב בתמוז ה'תשס"ח

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	ט"ו בתמוז	הלי ברכות. פרק ז-ט.	הלי כלים פרק כו.	מ"ע יט.
ש"ק	ט"ז בתמוז	פרק י-יא. הלי מילה.. בפרקים אלו. פרק א.	פרק כז.	מ"ע יט. רטו.
א'	י"ז בתמוז	פרק ב-ג. סדר תפלות כל השנה. נהגו העם.. ימלוך עלינו וכו'.	פרק כח.	מ"ע רטו. ספר משנה תורה סוף ספר אהבה: סדר תפלות כל השנה. נהגו העם.. ימלוך עלינו וכו'.
ב'	י"ח בתמוז	נוסח ברכות התפלה וסידורן. (א) ברוך אתה.. נוסח הוידו.. עושה שלום וכו'.	הלי מקואות.. בפרקים אלו. פרק א.	שם: נוסח ברכות התפלה וסידורן. (א) ברוך אתה.. נוסח הוידו.. עושה שלום וכו'.
ג'	י"ט בתמוז	נוסח ברכת המזון. ברוך אתה.. אשיש ביני.. נחלתי עדותיך וגו'. ספר זמנים והוא ספר שלישי.. הלי שבת.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק ב.	שם: נוסח ברכת המזון. ברוך אתה.. אשיש ביני.. מ"ע קנד.
ד'	כ' בתמוז	פרק ג-ה.	פרק ג.	מ"ע קנד.
ה'	כ"א בתמוז	פרק ו-ח.	פרק ד.	מל"ת שכ.
ו'	כ"ב בתמוז	פרק ט-יא.	פרק ה.	מל"ת שכ.

זמני השבוע *

צאת הכוכבים	שקיעת החמה***	מנחה גדולה	חצות היום והלילה	סוף זמן ק"ש	זריחת החמה	זמן ציצית ותפילין	עלות השחר**		תאריך
							72 ד' לפני הזריחה	120 ד' לפני הזריחה	
8.14	7.46.2	1.22	12.47	9.15	5.50	4.48	4.22	3.16	ו', ט"ו בתמוז
8.14	7.46.3	1.22	12.47	9.15	5.50	4.49	4.22	3.17	ש"ק, ט"ז בתמוז
8.13	7.45.8	1.22	12.47	9.15	5.51	4.50	4.23	3.18	א', י"ז בתמוז
8.12	7.45.3	1.22	12.47	9.16	5.51	4.50	4.24	3.19	ב', י"ח בתמוז
8.12	7.44.8	1.22	12.47	9.16	5.52	4.51	4.25	3.20	ג', י"ט בתמוז
8.11	7.44.2	1.22	12.47	9.16	5.53	4.52	4.26	3.22	ד', כ' בתמוז
8.11	7.43.7	1.22	12.47	9.17	5.54	4.53	4.27	3.23	ה', כ"א בתמוז
8.10	7.43.1	1.22	12.47	9.17	5.55	4.53	4.28	3.24	ו', כ"ב בתמוז

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו (סדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת		ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
צה"ש	דה"ינ	צה"ש	דה"ינ	צה"ש	דה"ינ	צה"ש	דה"ינ	צה"ש	דה"ינ
8:26	7:09	8:25	7:24	8:28	7:24	8:29	7:17	7:25	8:26
8:21	7:05	8:20	7:20	8:23	7:20	8:24	7:13	7:21	8:21

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף-יצחק אולידורט

מו"ל: מכון ליובאוויטש שעל-יד צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 72915, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

ISSN 0793-7474 אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

כשיודעים שאין זה אלא ניסיון - מתבטלים כל הקשיים

האם העובדה שגדולי הדור שותקים היא סיבה שלא לעשות דבר? •
מסירות נפש אינה לקפוץ מהגג... אלא בדברים של יום יום • מה הסיבה
שכל דבר, הן בעניינים הפרטיים והן הציבוריים, מגיע על-ידי קשיים,
העלמות והסתרים? • כאשר לא יתפעל מהניסיון וימשיך להתרחב -
יתנהגו עמו כן גם מלמעלה * משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

מזה. צריכים לידע, שאם מישוהו רואה שיכול
לעשות משהו בדבר, עליו לעשות, ומה שגדולים
ממנו אינם אומרים מאומה, אולי הסיבה לכך היא
כדי שייטול פינחס את הכהונה⁵, היינו, שזהו החלק
שלו שהוא צריך לברר, ודווקא על-ידי זה יבוא
לשלימותו.

כשם שבגשמיות יש לכל אחד את החלק
שלו, ואין אדם נוגע בפרנסתו של חבירו⁶, כך גם
- ובמכלל-שכן וקל-וחומר - ברוחניות, יש לכל אחד
את החלק שלו בתורה וכפי שאומרים "ותן חלקנו
בתורתך"⁷, שהכוונה בזה היא לא רק להבנת התורה,
אלא גם לחדש בתורה, וכמסופר בגמרא במסכת
מנחות⁸ שרבי עקיבא אמר דבר הלכה שאפילו משה
רבינו לא ידעה⁹ ובקיום המצוות שהוא צריך לפעול,
ואין אחד נוגע בפרנסתו של חבירו.
- מה שמצינו⁹ ש"זכה נוטל חלקו וחלק חבירו",
הרי זה בנוגע לגן-עדן ששם הוא שכר המצוות, אבל

א. בפרשת¹ השבוע - פרשת פינחס - מסופר
שכאשר אירע מעשה זמרי, לא ידעו מה לעשות,
אף-על-פי שהיו נוכחים שם משה ואלעזר והזקנים.
ואז נענה פינחס, שהיה הצעיר שבחבורה² ו'להעיר
מדברי הגמרא³ אודות הסדר שלמד משה תורה עם
בני-ישראל, שתחילה למדה עם אהרן, אחר-כך עם
אלעזר ואיתמר, אחר כך עם שבעים הזקנים, ואחר
כך עם כל בני-ישראל, ונמצא, שפינחס למד עם
כל בני-ישראל בשווה⁴ ואמר ש"קנאים פוגעים בו".
ואמרו לו: "קריינא דאיגרתא איהו להוי פרוונקא"⁴
(קורא האיגרת הוא יהיה השליח).

וההוראה מזה:

כשישנם עניינים כאלה שהגדולים שבדור
שותקים ואינם אומרים דבר - לא כל פעם מורה
הדבר שלא צריכים לעשות מאומה, ויכולים
לעשות חשבונות ו"לומדות" על מנת להתחמק

(1) מכאן עד סוס"ג - הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר (באיריש),
ונדפס בלקו"ש ח"ב ע' 342 ואילך. במהדורא זו ניתוספו
עוד איזה ציוני מ"מ ע"י המו"ל.
(2) במדב"ר פ"כ, כה. תנחומא בלק כא.
(3) עירובין נד, ב. הובא בפרש"י עה"ת ס"פ תשא (לד, לב).
(4) סנהדרין פב, א. הובא בפרש"י עה"ת ס"פ בלק (כה, ז).

(5) במדב"ר פ"כ, כד. הובא בפרש"י שם, ו.
(6) ע"ד אין אדם נוגע במוכן לחבירו - יומא לה, ב.
(7) אבות פ"ה מ"ב.
(8) כט, ב.
(9) חגיגה טו, א.

ועוצם עיניו¹⁵. אפילו בתורה צריכה להיות מסירת נפש - שלא לקחת את התורה אל עצמו, אלא לקחת את עצמו אל התורה ("ניט נעמען תורה צו זיך, נאָר נעמען זיך צו דער תורה")¹⁶. וכאשר רוצים באמת - יפעלו זאת.

וכאשר הולכים עם המסירת נפש של פינחס, אזי נעשה גם פינחס זה אליהו, שהוא יבשר את הגאולה¹⁷, והיינו, שכללות העבודה עכשיו היא הכנה למשיח, לעשות את העולם מקדש לו יתברך.

* * *

ד. פרשת השבוע, פרשת פינחס, כוללת גם את פרשת המועדים¹⁸, וממנה נלקחת הקריאה בתורה בכל מועד ומועד ובכל יום טוב ויום טוב¹⁹. וגם עניין זה מהוה הוראה - שכאשר בני ישראל רוצים שבמשך השנה יהיו ימים טובים שבהם יקראו בפרשת פינחס, כל עניין ועניין במועדו, הן בנוגע לראש חודש והן בנוגע לימים טובים - צריכים הם לעשות הכנה לדבר בשבוע פשוט, הן בימי החול של השבוע שבהם לומדים את השיעור חומש עם פירוש רש"י, והן ביום השבת שבו קוראים את הפרשה כולה, ועל-ידי הכנה זו זוכים לימים טובים במשך כל השנה.

וזהו גם מה שאמרו חז"ל²⁰ "מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת", ואם הדברים אמורים בנוגע לשבת שקדושה בידי שמים, "שבת מקדשא וקיימא"²¹, על אחת כמה וכמה בנוגע ליום טוב, ש"ישראל אינהו דקדשינהו לזמני²²", שלכן אמורים "מקדש ישראל והזמנים", הרי בודאי שכדי שיהיה היום טוב כדבעי,

במצוה עצמה שהיא למעלה משכרה, יש לכל אחד את החלק שלו. ובמילא, יתכן שהסיבה לכך שאף אחד אינו עוסק בדבר זה, היא, מפני שזהו העניין שלו שהוא צריך לפעול אותו.

ב. אודות פינחס איתא¹⁰: פינחס זה אליהו. וקשה על זה: הרי תחילה היה פינחס ואחר כך אליהו, ואם כן צריך לומר אליהו זה פינחס? והתירוץ על זה, על-פי מה שכתוב בזהר¹¹ שאליהו היה עוד לפני זה, אלא שאז לא היה ילוד אשה (שנולד מאב ואם), אלא מלאך, ולכן אמרים פינחס זה אליהו¹². והעניין בעבודה:

דובר לעיל שתובעים מכל אחד שלא להסתכל על אחרים, ועניין הבא לידו צריך לעשותו. ונשאלת השאלה: מניין לוקחים כוח על זה? - ועל זה אמרים פינחס זה אליהו: כיוון שהקב"ה הזמין לו עניין שצריך לעשותו במסירת נפש, נותנים לו כוחות על זה, ויתכן שנכנס בו ניצוץ ממישהו שאינו ילוד אשה.

ג. ההוראה מזה בדורנו לכל האברכים הצעירים היא, שאין להם לעשות חשבונות, שפלוני יכול לעשות ואלמוני יכול לעשות, אלא כל דבר הבא לידם, צריכים לידע שזהו החלק שלהם, ויש להם כוחות על זה, וצריכים לעשותו במסירת נפש. והפירוש במסירת נפש הוא - כדברי הרב¹³: הכוונה במסירת נפש אינה לעלות על הגג ולקפוץ חס-ושלום. מסירת נפש צריכה להיות ללא רעש וללא "טומל", כי "לא ברעש הוי"¹⁴. יש צורך במסירת נפש בכל הפעולות בחיי היום-יום, "אוטם אזנו וגו'

(15) ישע"י לג, טו. וראה קונטרס העבודה פ"ב.

(16) ראה גם תורת מנחם - התוועדויות חי"א ס"ע 189. וש"ב.

(17) פרש"י בחוקותי כו, מב. וראה גם תיב"ע ויל"ש שבעה ערה 10. רמב"ם הל' מלכים פי"ב ה"ב. ועוד.

(18) כח, א ואילך.

(19) ראה מגילה ל, סע"ב ואילך.

(20) ע"ז ג, סע"א.

(21) ביצה יז, א.

(22) ברכות מט, א. וראה פסחים קיז, ב.

(10) תיב"ע וארא ו, יח. יל"ש ר"פ פינחס. זח"ב קצ, סע"א. רלב"ג מלכ"ס א יז, א.

(11) ח"א מו, ב. עיי"ש בהגהות דרך אמת. ועוד.

(12) ראה גם שיחת י"ג תמוז תשי"ב הערה 30 (תורת מנחם - התוועדויות ח"ו ע' 75). וש"נ.

(13) ראה גם תורת מנחם - התוועדויות ח"ד ריש ע' 313. וש"נ.

(14) מלכ"ס א יט, יא.

וכאשר הקב"ה רואה שיהודי מבקש זאת באמת, והיינו, שאין כוונתו לחסוך את עבודתו ויגיעתו, אלא רצונו שתהיה לו הצלחה יתירה בחיים הפרטיים ובעסקנות הציבורית - הרי כיוון שהקב"ה הוא עצם הטוב, וטבע הטוב להיטיב²⁵, הנה סוף-כל-סוף יפעל אצל הקב"ה עניין זה. והיינו, שגם אם יש צורך בהעלם והסתר - הרי זה ימשך רק עד שהיהודי יפעל בעצמו התעוררות כוחות פנימיים וכוחות עצמיים, להחליט, אשר

צריכה להיות הטרחה וההכנה לפני היום-טוב. והרי עניין זה (שיש צורך בטרחה והכנה כו') הוא עניין כללי בכללות הבריאה - שרצונו של הקב"ה שכל ענייניו של יהודי לא יהיו באופן של "נהמא דכיסופא"²³, אלא שיזכה בהם על-ידי יגיעתו, אף-על-פי שגם ביגיעה עצמה יש לו סייעתא דשמיא.

ה. על-פי זה מובן שאין ליהודי להתרעם על כך שישנם עניינים שבאים אצלו דווקא לאחרי ריבוי

כיוון שהקב"ה הזמין לו עניין שצריך לעשותו במסירת נפש, נותנים לו כוחות על זה, וייתכן שנכנס בו ניצוץ ממישהו שאינו ילוד אשה

מבלי הבט על ההעלמות וההסתרים מנהל הוא חייו הפרטיים על-פי דרישת התורה, ומנהל את העניינים הציבוריים - אלה שבכוונו לפעול בהם - בהתרחבות ובהתפשטות היותר גדולה, בידועו שאין זה אלא ניסיון, ואין זה אלא העלם והסתר שאין בו ממש,

וכאשר רואים ש"הנחה" זו (שאין זה אלא ניסיון והעלם והסתר שאין בו ממש) היא אצלו באמת לאמיתו, וראיה לדבר, שאינו מתחשב כלל בהעלם וההסתר והניסיון, וממשיך לנהל את החיים הפרטיים והעניינים הציבוריים כאילו בטוח הוא שיש לו מן המוכן עבור ההוצאה הפרטית ועבור ההוצאה הציבורית, לא רק עבור יום זה, אלא גם למחר, ואפילו לשנה הבאה, שמזה מוכח שמכיר את האמת שאין זה אלא ניסיון בלבד - אזי מתבטל הניסיון וההעלם וההסתר מכל וכל.

1. ועניין זה למדים מהיהודי הראשון, אברהם אבינו, שכאשר הלך למלא שליחות של הקב"ה,

יגיעה והסרת העלמות והסתרים כו' - בה בשעה שהקב"ה היה יכול ליתן פרנסה בהרחבה, הצלחה בעסקנות ציבורית ושפע ברכה במוסדות, באופן שלא יצטרכו להתייגע - כי, לולי היגיעה יהיה זה "נהמא דכיסופא".

- מה שצריכים לבקש מהקב"ה, הוא, שההעלמות וההסתרים יומשכו אך ורק במדה הדרושה לעורר את הכוחות הפנימיים ולהחליט שלא מתפעלים מההעלמות וההסתרים, ומוכרחים להמשיך באורח-חיים על-פי התורה, ובהנהגת המוסדות העוסקים בהפצת התורה והפצת יראת שמים; והחלטה זו כשלעצמה תהיה מספיקה כדי לבטל את ההעלם וההסתר, כך, שבנוגע לפועל ממש יהיה ליהודי כל המצטרך לו, הן בעניינים הפרטיים והן בעניינים הכלליים, שיוכל לנהלם על-פי רצונו של הקב"ה, כפי שגילה דברו על-ידי עבדיו הנביאים²⁴ והנשיאים לדורותיהם עד לכ"ק מו"ח אדמו"ר בדורנו.

23) ראה ירושלמי ערלה פ"א ה"ג. לקו"ת צו ז, רע"ד. ובכ"מ.

24) ע"פ עמוס ג, ז.

25) ראה בהנסמן בלקו"ש חכ"ד ע' 334 בהערה (ד"ה מספרי הח"ן).

- אזי נעשה לדבר שיש בו ממש, רחמנא-ליצלן; אבל כאשר מכיר את האמת לאמיתו, שאין זה מציאות של ממש, אלא רוצים לנסותו אם הוא מכיר את האמת,

ואכן מראה במעשה בפועל שיודע שההעלם וההסתר אין בו ממש, ולכן מתנהג כאילו רואה כבר את הנולד מאין ליש³¹, כאילו שיש לו עבור ההוצאה, הן בנוגע לעניינים הפרטיים, ליתן לבעלת-הבית עבור הוצאות הבית ממה שהרוויח באופן של שמירת שבת ויו"ט, וללא השגת גבול וכל שאר העניינים האסורים על-פי שולחן-ערוך (כנ"ל), והן בנוגע לעניינים הציבוריים, שרואה ומכיר שהתפתחותו של המוסד היא דבר הכרחי ודכיוון שהרבי הסכים לכך, הרי זה צריך להתפתח ולצמוח כמו כל דבר שבקדושה³², ובמילא אינו מתפעל מכל העניינים הסותרים, ביודעו שאין בהם ממש -

אזי מודדין לו במדה זו, שבקרוב - ובלשון חז"ל³³: "תיכף לתלמידי חכמים ברכה" - יראה בפועל שאכן אין בהם ממש,

וכל המצטרך לו נעשה "נולד" בפועל - אפילו אם יש צורך שיהיה נולד מאין ליש - שיוכל לנהל את ההוצאה הפרטית וההוצאה הציבורית בהרחבה ובהתפשטות לעילא ולעילא.

(מהתנועות י"ב תמוז ה'תשי"ד. 'תורת מנחם - התוועדות' תשי"ד ח"ג (יב) עמ' 113-118, בלתי מוגה)

ונבראת מציאות כזו שהיתה נראית לו לנהר, ואף-על-פי-כן המשיך לילך "אל אחד ההרים אשר אומר אליך"²⁶, מבלי להתחשב כלל במציאותו של הנהר - אזי ראה מיד שלא נשאר מאומה ממציאותו של הנהר, היינו, שמלכתחילה לא היתה מציאות של נהר²⁷.

וככל העניינים הרי גם עניין זה הוא בבחינת "מעשה אבות סימן לבנים"²⁸ - הוראה לכל בני-ישראל בחייהם הפרטיים, והוראה לכל העוסקים בצרכי ציבור בנוגע לעניינים הציבוריים:

כאשר ישנם עניינים המונעים מהרחבתו של מוסד שעוסק בהפצת התורה ויראת שמים ומקרב את לבם של בני-ישראל ובנות-ישראל לאביהם שבשמים - צריכים לידע שאין שום מציאות שיכולה להעלים ולהסתיר על זה באמת;

העלם והסתר זה אינו אלא ניסיון בלבד, כמו שכתוב²⁹ "כי מנסה ה' אלקיכם אתכם לדעת" אם הוא מכיר את האמת שאין זה אלא ניסיון שאין בו ממש, או שחושב שזהו עניין של "בירור", ובמילא צריכים להתחשב בכך, ולהחליט אם אפשר להרחיב את המוסד, או להשאירו על עמדו, או שיש צורך לצמצם ולקצר כו'.

ו"במדה שאדם מודד - בה מודדין לו"³⁰:

כאשר מחשיב זאת לעניין של "בירור", ולכן מתחשב בו, וכשהמצב מחייב לקצר מחליט לקצר כו'

(26) וירא כב, ב.

(27) תנחומא וירא כב. וראה סה"מ מלוקט ח"א ריש ע' קפט. ועוד.

(28) ראה תנחומא לך לך ט. ב"ר פ"מ, ו. רמב"ן לך לך יב, ו. ועוד.

(29) פ' ראה יג, ד.

(30) סוטה ח, ב ואילך.

(31) ראה תניא פמ"ג.

(32) ראה גם תורת מנחם - התוועדות ח"ט ע' 125 ואילך.

(33) ברכות מב, א.

ממשיכים להכריז ש"לאלתר לגאולה"

ההכרזה "לאלתר לגאולה" בתוקפה גם לאחר שנים

עיקר עבודתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו היא - לקרב ולמהר את הגאולה, כפי שהכריז ופרסם ב"קול קורא": "לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה". [...]

אמנם כאן באים אלו אשר "תואנה הם מבקשים", וטוענים: הכרזה זו - "לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה" - היתה לפני כמה וכמה שנים, ואף-על-פי-כן "עדיין לא בא", ואם-כן, הפירוש ד"לאלתר לגאולה" אינו מוכרח להיות באופן דתיכף ומיד ממש!

ובכן, טענה זו היא טענתו של ה"מלך זקן וכסיל" וכל אלו שטוענים טענה זו - הם שלוחיו של ה"מלך זקן וכסיל" אשר מתלבש בדבריהם... ועל-אחת-כמה-וכמה כאשר הם טוענים זאת מתוך "געשמאק", רחמנא-ליצלן - שאז, ה"חורבן" ד"עולם קטן זה האדם" הוא באופן חמור ביותר!

"לאלתר לגאולה" פירושו - תיכף ומיד ממש, ופשיטא, שזו היתה כוונתו של נשיא דורנו בהכריזו בשעתו "לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה", אלא שבעוונותינו הרבים לא זכינו לכך...

ולכן, גם לאחרי שעברה שנה שלימה מאז שהכריז נשיא דורנו "לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה" ועדיין לא בא - המשיך להכריז ולפרסם שצריך להיות "לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה", וכן המשיך והכריז לאחרי שעברו כמה שנים, ובההגשה - "לאלתר" ממש!

וכמו כן בימים אלו - מכריזים "לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה", "משיח נאו", תיכף ומיד ממש!

(ש"פ פינחס תשמ"ה, התוועדות תשמ"ה כרך ה, עמ' 2617, 2622)

שבט לוי - היכוננו לקבלת נחלה בארץ!

...נוסף על כל העילויים שיהיו לעתיד לבוא, "לא יהיה שם לא רעב ולא מלחמה, ולא קנאה ותחרות כו' . ולא יהיה עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד . . כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים", כולל קיום כל המצוות בתכלית השלימות, "כמצות רצונך" - יתוסף עילוי מיוחד אצל שבט לוי, שעד עתה לא קיבלו נחלה בארץ, ולעתיד לבוא - יקבלו נחלה בארץ.

...ובזה גופא - לדעת הסמ"ג יקבלו נחלה בכל ארץ-ישראל, ולדעת הרמב"ם - בארץ קיני קניזי וקדמוני, שגדלה מעלתה לגבי ארץ שבעה אומות, כמבואר בחסידות שארץ שבע אומות היא כנגד ז' מדות, וארץ קני קניזי וקדמוני היא כנגד ג' ראשונות, וכן הוא בפשטות - על-פי נגלה - שזוהי הארץ שהובטחה לאברהם אבינו כברית בין הבתרים.

ומכיוון שכן, הרי הדברים קל וחומר: אם כל בני-ישראל צועקים "עד מתי" ... ומבקשים שתבוא הגאולה תיכף ומיד, "לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה", הרי בנוגע לשבט לוי - נוגע הדבר ביתר שאת וביתר עוז! ומה גם שעניין זה נוגע גם לפרנסתם - ברוחניות ובגשמיות גם יחד - גם בזמן הזה, שכן כל העניינים דלעתיד לבוא הם באופן ד"טועמיה חיים זכו" כאשר נמצאים עדיין בסוף זמן הגלות, "ערב" הגאולה!

(תורת מנחם התוועדות תשמ"ו כרך א, עמ' 404)

שיעורי לימוד הדת (של"ה)

את התכנית התווה כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ, והארגון נוהל על-ידי הרבי נשיא דורנו וצוות עוזריו באותן שנים • הצלתם הרוחנית של מאות ואלפי ילדים וילדות יהודים בארצות הברית נזקפה לזכות השיעורים האלה • תמיכה גורפת על-ידי ארגונים יהודיים, והחלטה מיוחדת מטעם 'הבית הלבן'

על-ידי זה שקבע להם שיעורים בלימוד התורה, "שיעורי לימוד הדת" (של"ה), כשמו של המוסד אשר עמד בראשו, ועסק בזה בתוקף ומסירות נפש, שמבלי הבט על המניעות ועיכובים שהיו מצד חוקי המדינה הוא לא התפעל והצליח לקבל רשיון מיוחד לקבוע את שיעורי לימוד הדת, ודרכו התארגנו שיעורי תורה במאות מקומות...

יהדות למאות אלפי ילדים

השורות האלה היו תמצית סיפורו של ארגון 'שיעורי לימוד הדת', שנסקר בהרחבה בספר "שיעורי לימוד הדת סקירה היסטורית של המוסד להגנת והרחבת חינוך הנוער היהודי בארצות הברית". הספר הופיע בהוצאת ה'מרכז לענייני חינוך' בשנת תשס"ו (בן 263 עמודים) בלשון הקודש לצד אנגלית, ומתוכו יובאו כאן ניצוצות. את המוסד "של"ה" - "שיעורי לימוד הדת" או בשמו הנפוץ "ועד מגיני ומרחיבי חינוך הכשר" ייסד כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ, במסגרת ה"מרכז לענייני חינוך", בהנהלת חתנו כ"ק אדמו"ר נשיא-דורנו. מטרת הארגון היתה לתת שיעורי תורה ויהדות למאות ואלפי בני ובנות ישראל שלמדו

בהתוועדות יום שמחת-תורה תש"ז ('תורת מנחם' כרך טו עמ' 159) דיבר הרבי בכאב על העדר ההשתתפות הראויה בעבודת מוסדות חב"ד. הרבי מנה ופירט אחד אחד את המוסדות החשובים של חמיו כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ, כשבין "תומכי תמימים" ל"בית רבקה" מופיע "שיעורי לימוד הדת" - שעה שבועית ללימוד יהדות עם ילדי בתי הספר הממלכתיים:

אין לו פנאי לעסוק בענייניו של הרבי, כמו "תומכי תמימים", "אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש", "מחנה ישראל", "מרכז לענייני חינוך", "שיעורי לימוד הדת", "בית רבקה"...

בהתוועדות שבת קודש פרשת כ"תצא י"א אלול תש"נ, השמיע הרבי שיחה מיוחדת ונדירה, בקשר לסיום ה'שלושים' על פטירת הרב החסיד וכו' ר' יעקב יהודה העכט ע"ה. השיחה הוגהה ונדרסה בספר השיחות תש"נ כרך ב' (תורגמה ללשון הקודש ב'התוועדויות תש"נ' כרך ד, עמ' 232), שם נאמר בין השאר:

בין העניינים המיוחדים שעסק בהם היה - חינוך ילדים יהודים, לימוד התורה עם תינוקות של בית רבן, כולל ובמיוחד - ילדים יהודים שנמצאים (לעת-עתה) בבתי ספר ממלכתיים ("פאבליק סקולס"),

בבתי ספר עממיים בארצות הברית. זאת, במסגרת תוכנית שעת החופש של ניו-יורק רבתי. משפחות יהודיות רבות ניצלו מהתבוללות ונהפכו לשומרות תורה ומצוות הודות לשיעור של"ה, שהביאם להכרה ביהדותם, גילה אצלם גאון יעקב ועוררם ללמוד יותר על זהותם היהודית.

בבתי ספר עממיים בארצות הברית. זאת, במסגרת תוכנית שעת החופש של ניו-יורק רבתי. משפחות יהודיות רבות ניצלו מהתבוללות ונהפכו לשומרות תורה ומצוות הודות לשיעור של"ה, שהביאם להכרה ביהדותם, גילה אצלם גאון יעקב ועוררם ללמוד יותר על זהותם היהודית.

על היהודים לנצל את השעה...

"המחנכים הוותיקים"

בחדש אלול תש"ה פורסמה מודעה בירחון הרבני-תורני "הפרדס", על מגביית של ה"מרכז לענייני חינוך", העומד תחת נשיאותו של "כ"ק אדמו"ר שליט"א מליובאוויטש ומתנהל על-ידי: הרב מנחם שניאורסאהן - יושב ראש ועד הפועל; הרב ח.מ.א. חדקוב - מנהל; מר ניסן מינדל - מזכיר ראשי. אשר במשך ארבע שנים מקימו הספיק בעזרתו (הושם): ..לארגן שעות למוד הדת ל-5,000 ילדים יהודים מבתי הספר האנגליים הכלליים אשר עד עכשיו לא קבלו שום חינוך יהודי..".

בשנת תש"ו פרסמו שורת ארגונים תורניים מכתבי תמיכה בוועד מגיני ומרחיבי החינוך הכשר, כמו אגודת הרבנים דארצות הברית וקנדה, אגודת אדמו"רים דארצות הברית וקנדה (חתום על-ידי הרב-הצדיק מבויאן "מרדכי שלמה פריעדמאן מבאיאן") ו"אגודת הקהילות היהודיות בארצות הברית".

אגב, במאמר על הוועד שהוכן בתש"ו נאמר כי "הוועד העמיד את עצמו תחת חסותו של ה'מרכז לענייני חינוך', זה המוסד הגדול הבלתי מפלגתי. מיסודו של האדמו"ר מליובאוויטש ואשר בראשו עומדים המחנכים הוותיקים הרב מנחם שניאורסאהן, הרב ח.מ.א. חדקוב ומר ניסן מינדל...".

עם טלית ותפילין...

בשנת תש"ה החלו להופיע חוברות לילדים בשם "של"ה", שחולקו חנם למשתתפי השל"ה, ובהם הופיע סיפור בהמשכים על-ידי הצייר מר מיכאל

ראשית הפעילות היתה בחורף תש"ג. אז הוקם הארגון (במכתביו מתבטא הרבי מוהריי"צ "בלתי נודע אשר מטעם 770 נתייסד על הוצאותיו"). היה זה הרב חיים צבי קוניקוב ע"ה (רב בית הכנסת "צמח צדק" בשכונת ויליאמסבורג) שהחל בפעילות עצמאית כשנה קודם לכן, וכעבור משך זמן העלה את הנושא במכתב ארוך ומפורט אל "כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ. במכתב העלה טענות שטענו אחרים לשלילת הרבר, כשלצידן כתב את דעתו הפרטית, כי ניתן ואפשרי לפעול ולהצליח בכך במידה רבה, לא רק בשכונתו אלא בכל העיר. מטרתו היתה לקבל את חוות דעת הרבי מהוריי"צ, ואכן הרבי תמך מאוד ברעיון הזה.

כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו, כמנהל 'המרכז לענייני חינוך', השיב לרב קוניקוב במכתב מיום ז' שבט תש"ג, אשר כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ זירז את ה"מרכז לענייני חינוך" לפעול בזה, והם שלחו לו כבר את הטפסים הנדרשים עבור ארגון הרבר (כנראה כדי לקבל רישיון רשמי).

יו"ד שבט תשי"א. בתאריך זה קיבל הרבי את נשיאות חב"ד באופן רשמי. מספר ימים לאחר מכן שוחח הרבי שיחה ארוכה ב'יחידות' עם אחד מעורכי העיתון "פאָרווערטס", והדברים הופיעו כראיון ביום ו' י"ט שבט. עיקר הדברים התמקדו בחידושה של שיטת חב"ד, על הדרך המיוחדת בהפצת היהדות שחולל חותנו כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ בארצות הברית, ובתוך דבריו אמר (תרגום מאידיש):

יש חוק שיש לשחרר את התלמידים מבתי הספר [=העממיים] לשעה אחת כל שבוע, כדי שילמדו לימודי דת, שאסורים [=על-פי החוק

לרצות לקיים את המוטל עלינו

כשנשא הרבי דברים לפני אסיפה של הפעילים הצעירים למען 'ועד מגיני ומרחיבי החינוך הכשר', אמר בתוך הדברים:

העיקר מה שחשוב אינו אנתנו, עם החולשות והיכולות (המוגבלות) שלנו; העיקר הוא רצוננו לעשות את העבודה שאנו בטוחים בחשיבותה, ההצלחה אינה בידינו אלא בידי ה'. אבל חובה עלינו לרצות לקיים את מה שהוא רוצה מאתנו, ועלידי רצון זה, החולשות שלנו והחסרונות שלנו, בטלים ונעשים חסרי משמעות.

בשנת תש"כ התקיימה בווישינגטון ועידת יובל הזהב מטעם הבית הלבן, של ועידה ארצית המתכנסת אחת לעשור בנושא ילדים ונוער - בין הימים כ"ח באדר - ה' בניסן.

על-פי הוראת הרבי השתתפה בה משלחת רשמית מטעם חב"ד-ליובאוויטש, שבהשתדלותה (למרות התנגדות קשה של ארגונים יהודים אחרים) אימצה הוועידה החלטה לטובת השעה ללימוד הדת.

עם חברי המשלחת נמנו: הרב דוד רוב שי' הולנדר. הרב ד"ר ניסן מינדל, הרב יעקב יהודה העכט והרב זלמן שי' פוזנר.

ברוב של 206 קולות בעד נגד 147 מתנגדים קיבלה הוועידה את ההחלטה הבאה:

"שילדים ונוער יקבלו יותר הזדמנויות לחינוך דתי מיוחד בהרבה מפעילויות ימות השבוע, כולל שעת חופש או שעת פטור מבתי-הספר העממיים עבור תכניות תחת פיקוח גופי הדת המקומיים".
כנראה בקשר לוועידה זו דיבר הרבי באחרון של פסח אותה שנה ותמה על המתנגדים מטעמים של אצטלא דקרושה.

התחלה טובה

בדין-וחשבון שכתב ועד של"ה לרבי משנת תשכ"ג נכתב אודות הפעולות להרחבת הכיתות, והרבי הגיב:

והירצון שתהא התחלה טובה לקיים ציווי חז"ל

שי' שווארץ. הרבי (אז "הרמ"ש") שהדריכו וגם לימדו פרק בציורי יהדות, היה מעיר לו לשפר את הציורים הן מבחינה יהודית והן מבחינה חזותית, כדי שיעוררו וימשכו יותר את תשומת-הלב.

פעם אחת (בשנת תש"ה או תש"ו) נכנס מר שווארץ לרבי, שהיה אז עטור בטלית ותפילין, והרבי הצביע על כמה תיקונים נדרשים. בהזדמנות (אחרון של פסח תש"כ) התבטא הרבי (תורת מנחם כרך כ"ח עמ' 62):

ראו במוחש גודל התועלת שבדבר, ששעת לימוד זו הצילה מאות ילדים מקליפת נוגה וגם משלוש קליפות הטמאות...

אפשר להראות באצבע על ילדים ששעת לימוד שבועית זו הביאתם לתלמודי-תורה וישיבות, בנות שלומדות עתה ב"בית רבקה" או "בית יעקב", נשים נשואות שמנהלות בתים יהודיים.

ובהזדמנות נוספת (י"ד שבט תשכ"ו) דיבר על שני הקצוות בפעילות כ"ק ארמו"ר מוהריי"צ, שמחד ייסד ישיבה שבה ילמדו תורת החסידות, ושהדבר יהיה ניכר גם בלימוד הנגלה (חדור באור וחיוניות, חמימות וחיוניות חסידית) - הרי:

בה בשעה - כיוון שישנם גם ילדים כאלו שאינם מקבלים חינוך דתי, וגם לא חינוך יהודי, ללא יהדות ("אידישקייט") כלל, אפילו לא "אידיש", אלא מתחנכים בבית ספר "ממלכתי" ("פאבליק סקול"), ותו לא מידי - לחפש אנשים שילמדו עימהם "אלף בית" באנגלית... ועל זה הקדיש זמן, על חשבון שאר ענייניו, ובלבד שהענין יתייסד ועסק בשני הקצוות באותה מסירות נפש, התלהבות וחיות.

בקייץ תש"ט נפגש הרבי נשיא דורנו (ועמו הרב חזקוני) עם הרה"ג ר' יצחק איזיק הרצוג ז"ל. השיחה נסבה על פעילות המרכז ל'עניני חינוך', והרב הרצוג כתב מסר ודברי ברכה לתלמידי השל"ה.

פעם (בשנת תש"ח או תש"ט) פגש הרבי ליד דירת מגוריו תלמידים שהיו בדרכם לפעילות ה"מיטוואך שעה", ושאלם מה הם נושאים בשקיות שעמם. זה היה לפני חנוכה או פורים, והבחורים השיבו כי אלה דברים בשביל לחלק ב'של"ה'. הרבי ביקש לראות מה נמצא בפנים, והזכיר כמה דברים שחשוב לוודא שאכן יש בשקיות.

לימים, בשנת תשל"ה, הוקמה המחלקה לדוברי עברית, בעקבות גל היוורדים מהארץ. לרגל פורים תשל"ו הוכנס לרבי גיליון "דף ליד" שהכינו בעבור הילדים. הרבי, שהגיע אז מביתו, פנה מיד לקרוא את הגיליון, למרות ערימות הדואר שהמתינו קודם-לכן למענותיו, והגיב על המסופר שם שמרדכי היהודי דוד אסתר המלכה לא השתחוה להמן. הרבי הקיף בעיגול את תיבת "דוד", וכתב: בן, מגן[ילת] א[סתר] ז,ב, לתקן.
כלומר: במגילת אסתר שם נאמר: "ויהי אמן את הדסה היא אסתר בת דודו".

והעמידו תלמידים הרבה כדבעי.
ליד הקטע ברו"ח על המדריכים שנשארים עשר דקות ויותר לאחר שעת הלימוד, כדי לשוחח עם הילדים ולהשפיע עליהם לקיים מצוות נוספות בביתם ולהירשם לתלמודי-תורה, כתב הרבי:
ת"ח [=תשואות-חן] על הבש"ט [=הבשורות טובות].
וכשציינו שמבקשים ברכת רבינו להצלחה בכל הפעולות הנזכרות כתב:
אזכיר על-הציון להנזכר-לעיל והרי השנה שנת הקן [=להסתלקות כ"ק אדמו"ר הזקן] כו'

מינוי ל'התקשרות'

אפשר לקבל את גיליון 'התקשרות'

ישירות הביתה באמצעות הדואר

מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים)

מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים)

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:

'התקשרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר-חב"ד 72915.

כמו-כן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 072-2770130

פרשת פינחס

פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן (כה,יא)

פינחס הוא אליהו (ילקוט שמעוני)

"פינחס" - רומז לעבודת ה' מתוך מסירות נפש, שבה מתגלה עצם הנפש, בחינת "יחידה".
"הוא אליהו" - עבודה זו מקרבת את ביאתו של מבשר הגאולה, שאז יתגלה מהותו ועצמותו יתברך, בחינת "יחיד".

(לקוטי שיחות כרך ב, עמ' 344)

והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהונת עולם (כה,יג)

החטא של בועל ארמית גורם לחידוש ושינוי הטבע, שהרי יהודי מוליד גוי ר"ל, ובכך מתבטלת המחיצה הטבעית בין ישראל לעמים. ומכיוון שפינחס ביטל חטא שיש בו משום שינוי הטבע, קיבל את שכרו מידה כנגד מידה, וניתנה לו כהונה בדרך של חידוש ושינוי הטבע, שהרי הוא לא היה ראוי לכך מצד עצמו, כפי שרש"י מפרש כאן.

(לקוטי שיחות כרך ח, עמ' 153)

והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהונת עולם (כה,יג)

אף משה רבנו הסיר את חרון אפו של מקום מעל ישראל (לאחר חטא העגל), ובכל זאת לא זכה לשכר של "לו ולזרעו אחריו", ובניו לא ירשו את כבודו. בטעם הדבר אומר כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו: משה רבינו ביטל את הגזרה למעלה על-ידי תפילה, ובלשון החסידות - בדרך "המשכת אור". מכיוון שהתוצאות של עבודה זו הן בדרך כלל זמניות בלבד, שהרי כאשר האור מסתלק חוזר ה"מטה" למצבו הקודם, לכן היה גם השכר ארעי. לעומת זה, פינחס פעל בדרך של "העלאת המטה" - הוא החזיר את העם בתשובה על-ידי המעשה שעשה. כתוצאה מעבודה זו משתנה ה"מטה" עצמו, כך שאין סיבה שיחזור לקדמותו; והשכר היה מידה כנגד מידה, שכהונתו עברה גם לזרעו אחריו.

(לקוטי שיחות כרך יח, עמ' 344)

אך בגורל יחלק את הארץ (כו,נה)

המשמעות של חלוקת הארץ, כפי שהיא בעבודת האדם לקונו, היא, שלכל יהודי ניתנה מצווה אחת השייכת לו במיוחד. וכמאמר רז"ל (שבת קיח) "אבוך במאי הווי זהיר טפי". לכן נחלקה הארץ בגורל, שכן מבואר בחסידות כי האור הפרטי הזה, המאיר לנשמות פרטיות, הוא בבחינת "למעלה מטעם ודעת", "כך עלה במחשבה"; וגם הגורל הוא עניין על-שכלי, שלמעלה מטעם ודעת.

(לקוטי שיחות כרך ב, עמ' 346)

בת קול יוצאת מהר חורב ומכרזת...

אמר רבי יהושע בן לוי, בכל יום ויום בת קול יוצאת מהר חורב ומכרזת ואומרת אוי להם לבריות מעלבונה של תורה (פרק ו, משנה ב)

כ"ק מו"ח אדמו"ר דיבר פעם בשמחת תורה אודות מאמר המשנה "בכל יום ויום בת קול יוצאת מהר חורב ומכרזת ואומרת אוי להם לבריות מעלבונה של תורה" [...], ופירש רש"י "שהיא עלובה על שאין לה עוסקין", [והיינו, ש"עלבונה של תורה" אינו מצד התורה, אלא מצד "שאינן לה עוסקין", וכדיוק לשון המשנה: "אוי להם לבריות" כו'], והאריך בביאור עניין ההתעסקות בתורה.

ובהקדם הביאור בכללות העניין ד"בת קול" . . מכרזת: תכליתו של כרוז הוא - שישמעו אותו. ולכאורה, כיוון שאין אנו שומעים את ה"בת קול", מה התועלת בכך ש"בת קול" . . מכרזת? וידועה תורת הבעל-שם-טוב בזה, שה"בת קול" מגעת ("רירט אָן") ונשמעת ("הערט זיך") בפנימיות הנשמה, ומצד זה נמשך גם בכוחות הגלויים כו'. והעניין בזה:

עיקר האדם אינו רמ"ח האיברים הגשמיים, אלא עיקרו הוא הנפש אשר בו, כמוכּן בפשטות. ובנפש גופא - העיקר אינו נפשו החיונית, שהרי נפש החיונית ישנה גם אצל בעלי-חיים, אלא עיקר ענינו של האדם הוא - נפשו השכלית, וכאשר אינו משתמש בה, אזי הוא לא רק כמו בהמה, אלא עוד גרוע ממנה, שהרי הבהמה אין לה שכל, מה שאין כן האדם שהוא בעל שכל ואף-על-פי-כן מתנהג כמו בהמה, הרי הוא גרוע יותר מבהמה.

ובזה גופא - הנה כאשר מדובר אודות יהודי, הרי עיקרו היא נפשו האלקית, שהיא קשורה עם התורה. וכיוון שכן, הרי מוכּן, שלא נוגע שמיעת הבת-קול על-ידי איברי הגוף, אלא העיקר הוא שהנשמה שומעת את הבת-קול, ועל-ידי זה נמשך גם בכוחות הגלויים. והנה, בנוגע לבת-קול אודות עלבונה של תורה, הדיוק הוא "שאינן לה עוסקין" - אף שכיוון שהתורה ענינה חכמה ושכל, הרי לכאורה היה מתאים יותר הלשון "שאינן לה לומדים". והעניין בזה: תכלית התורה הוא לא רק הלימוד בלבד, אלא התכלית היא להמשיך את התורה בעולם, והיינו, שלא יהיה מעמד ומצב שהתורה היא בפני עצמה והעולם הוא בפני עצמו, אלא שגם בעולם יומשך אור התורה.

ובפשטות - שכל ענייניו וצרכיו, ובכל מקום שנמצא, בלכתו ברחוב או בהיותו על משרתו ("אויפן דזשאַב"), יהיו כל העניינים חדורים בצדק ויושר של התורה, באהבת ה', אהבת התורה ואהבת-ישראל. ומוכּן, שזהו עניין הדורש ריבוי יגיעה ועסק, וזוהי דרישת הבת-קול שצריך להיות העסק בתורה.

(תורת מנחם התוועדויות' תש"כ חלק א' (כז) עמ' 80-81 - בלתי מוגה)

בימת הקריאה בבית הכנסת

מקום הבימה באמצע בית-הכנסת

א. אימתי צריך לפחות שורה אחת של מקומות ישיבה לפני הבימה?

בגליון תשכ"ו דן הרב גינזבורג בדברי כ"ק אדמו"ר זי"ע¹ לדייק ש"בין מקום קריאת התורה לארון הקודש" היא הפסק של "לפחות שורה אחת של יושבים".

ומדברי כת"ר נשמע שדרישה זו שייכת לכל בית-כנסת. ומעיר מדברי הפוסקים - שיש ששללו כל מקומות ישיבה בהשטח שלפני הבימה עד ארון הקודש, ומכל שכן שלא נמצאה [בדברי המלקטים] דרישה לשורת מקומות ישיבה לפני הבימה. עוד מעיר מבית המדרש בבית-חיינו, שאין מקומות ישיבה לפני הבימה, ובזאל הקטן למעלה גם אין מקום למושבות כאלה.

אך לענ"ד אין בדברי הרבי דרישה גורפת לכל בית-כנסת, כי אם מענה להשאלה המסויימת (והפרטים בזה מופיעים בדברי המו"ל בשוליה-הגיליון של האג"ק שם). והיינו שאברך רצה להתקבל כרב של בית-כנסת מסויים, ובין הספקות שלו היתה העובדה שהבימה לא היתה באמצע בית-הכנסת, כי אם צמוד לארון הקודש. ובכדי לאפשר את היכנסו של האברך למשרת הרבנות שמה, ויחד עם זה שלא לוותר על דרישת הפוסקים שהבימה תהא באמצע [שלא כהטועים המתעים - וכפי שתואר היטב ב'התקשרות'²], ולאידך: באם ידרוש המועמד שינויים גדולים ביותר בבית-הכנסת, היה מקום לצפות שלא יקבל את המשרה כלל, ולכך מחדש הרבי², שעליידי הצבת לפחות שורה אחת של מקומות ישיבה לפני הבימה, אז יוצדק לומר שהבימה היא "באמצע".

ואילו במקום שהבימה היא אכן באמצע בית-הכנסת, אז אין כל צורך למקומות ישיבה לפני.

ב. אמצעות הבימה בבית-הכנסת מקבילה למזבח הפנימי או למזבח החיצון?

על דברי החתם סופר שמצטט שם, שהבימה באמצע היא בדוגמת מזבח הזהב שבאמצע ההיכל, להעיר

1 אגרות קודש חכ"ג עמ' קנו, והמשכו שם עמ' קצג. והציון ב'התקשרות' הע' 12 - שגוי.

2 הרב גינזבורג כתב לשער שדברי הפוסקים, כולל המנחת יצחק, הם היסוד לדבריו אלה של הרבי. ברם המעיין בשו"ת מנחת יצחק (ח"ג סי' ו) יראה אדרבה, שהוא שולל ההיתר של שורה אחת של מקומות ישיבה. [ומכל מקום אין בדבריו סתירה לדברי הרבי, כי הוא מייירי בתוכנית בנייה - לכתחילה, ודברי הרבי הם ביחס לתיקון לבית-כנסת שעד אז היתה בו הבימה לפני ארון הקודש ממש].

משו"ת מכתב סופר³ (למוהר"ר שמעון סופר, בנו של החתם סופר, אב"ד קראקא) שמצביע על מקום המזבח החיצון, שמשער ניקנור עד המזבח היו כ"ב אמה וי"א אמה עזרת ישראל, וי"א אמה עזרת כהנים וגם מן המזבח עד ההיכל היה מרחק של כ"ב אמה⁴ והיינו ממזרח למערב. וגם בין צפון לדרום, לדעת רבי יהודה⁵ המזבח היה ממוצע. והוא כפשטיה דקרא⁶: "והמזבח לפני הבית".

ג. עזרת הנשים לאורך בית-הכנסת:

ומדי דברי רציתי לברר, אודות מה שראיתי ושמעתי שבכמה מקומות הציבו את המחיצה שבין עזרת הנשים למקום תפילת האנשים לאורך בית-הכנסת, סמוך להבימה, כך שאמצעות הבימה מצפון לדרום היא רק אם נחשיב גם את עזרת הנשים ברוחב בית-הכנסת.

לא ידוע לי המקום הראשון שחידש דבר זה. וברוח מכתב הרב⁷ שהובא ב'התקשרות' שם: ומה שכתב אודות מקום העמדת הארון [=קודש], באופן שיהיה בולט מחוץ לכותל, יש לברר אם יש בזה משום שינוי מנהג, ובאם לא נעשה באופן דבליטות כאלו עד עתה, הרי אין לחדש עניין זה, וכידוע עד כמה נזהרו בדקדוק ביותר וביותר מבלי לעשות שום התחדשות בענייני בית-הכנסת אפילו בדברים קלים⁸, ואפילו אם לכאורה אין בזה חשש על אתר, כי הרי הרואה אומר מה נשתנה שינוי זה משינוי אחר, וד"ל. ולהעיר מדברי הקיצור שו"ע⁹: "כשבניין בית-הכנסת - צריכים להוראות תלמיד חכם, איך ובאיזה ענין לבנותו".

על כן יש לברר אודות החידוש הנ"ל (וגם תוך הבאה בחשבון של סיבתו, האם נעשה כדי לאפשר גם לנשים לשמוע קריאת התורה, או שנעשה כדי לפייס את הדוגלות בשיויון זכויות וכו') - האם תואם הוא לדרישת הפוסקים שהבימה תהא באמצע בית-הכנסת. ואף אם-תימציי-לומר שהוא תואם, האם אין בזה חשש שינוי בצורת בית-הכנסת - שעליה מזהיר הרבי במכתב קודש הנ"ל [לגבי שינוי שהוא לכאורה קל פי כמה משינוי זה].

הרב לוי יצחק ראסקין, דומו"צ קהילת ליובאוויטש, לונדון

3 ח"ב סי' א, הועתק בס' משנת יוסף שמוכיר ב'התקשרות' (בסי' כא). ועיין גם שו"ת אגרות משה (או"ח ח"ב סי' מא).
 4 מדות פ"ד מ"ח.
 5 יומא טז, א, זבחים נח, ב.
 6 יחזקאל מ, מז.
 7 אגרות קודש ח"א עמ' שית.
 8 הדגשת המעתיק.
 9 סוף סי' יג.

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת קודש פרשת פינחס'

ט"ז בתמוז

פרקי-אבות - פרק ו'.

יום ראשון

צום שבעה-עשר בתמוז

ביני-המצרים':

מיום זה עד אחר תשעה באב אין נושאים נשים, אבל שידוכים מותר לערוך אפילו בתשעה באב עצמו, וסעודת שידוכים בלא ריקודים מותרת עד ראש-חודש מנחם-אב (ולאחר מכן אסור לעשות סעודה אפילו בשבת, אלא כיבוד קל³), ואין מסתפרים. ליטול ציפורניים אין איסור⁴. אין מברכים 'שהחינו' על פרי או בגד חדש, וגם לא בשבת⁵ (אלא אם-כן אינו מוצאו אחר-כך)⁶. בשירה בפה אין איסור. שמיעת קלטת וכיוצא-בה, שלא לשם שמחה ממש, התיר הגרש"ז גרליק ע"ה לפני ראש-חודש מנחם-אב.

סיום והכנסת ספר-תורה - רצוי שלא לעשות 'ביני-המצרים', אלא בזמן מתאים יותר⁷.

'ביני-המצרים' אינו זמן ראוי לנסיעות וטיולים⁸. גם במסגרת הקייטנות משתדלים לדחותם או למעט בהם ככל האפשר. מי שצריך לנסוע בימים אלו, כדאי ונכון שהכנות משמעותיות לנסיעה יתחילו לפני-כן, כדי שיודגש שהנסיעה החלה לפני שבעה-עשר בתמוז⁹.

גיליון תסט עמ' 19.

כנראה, אין נוהגין כפי המוצע בביאור הלכה ר"ס תקנ"א (מא"ר ופרמ"ג) להחמיר בי"ז בתמוז ועשרה בטבת כמו מ"ח אב. ועי' נטעיי-גבריאל ביני-המצרים ח"א עמ' עג, עה, עו ועוד (כמובן לא מכוונים לזה, אבל אם צריך מכבסים וכו').

3) מ"א סי' תקנ"א ס"ק י.

4) בלוח כולל-חב"ד כתבו "לכבוד שבת מותר אפילו בערב שבת חזון" ונכון הדבר, אבל הניסוח מטעה כאילו בלא"ה אסור, כאשר גם האוסרים לא אסרו אלא בשבוע שחל בו ת"ב (ראה נטעיי-גבריאל ביני-המצרים ח"א ר"פ כב, ושי"ג), וגם אז צ"ב אם מנהגנו כמותם בזה.

5) לוח 'היום יום'. לוח כולל-חב"ד.

6) רמ"א סי' תקנ"א סי"ז.

7) אג"ק כרך כ' עמ' רנג.

8) ראה נטעיי-גבריאל ביני-המצרים פכ"ג ס"ג.

9) היכל-מנחם כרך ב' עמ' ריד. ובשיחות-קודש תשכ"ה כרך ב'

1) ברוב המקורות הישנים (כמו: סה"מ תרס"ט, עת"ר, אעת"ר, עטר"ת, המשך תרס"ו, המשך תער"ב, סה"מ תרפ"ז, תש"ב, היום יום, לקוטי שיחות א"ד. וראה גם ח"ג עמ' 256 הע' 1. חכ"ג עמ' 397 בגוף המכתב) - 'פנחס' חסר יו"ד. במענה משנת תשכ"ב (אג"ק חכ"א עמ' עח) לשאלת הנמען מדוע כתב הרבי את שמו חסר, הביא הרבי את דברי מהרש"ל, "דרובן כותבין חסר", והוסיף: "כנראה הכוונה במקום שאינו נוגע לדין). וכן הוא בש"ס בשמות דרבי פנחס בן יאיר וכיו"ב". לראשונה מופיע 'פנחס' מלא בלקוטי שיחות ח"ג עמ' 93, ושם בהערה 1 ציין הרבי מקורות לזה. להלן הערה מחלק ח"י עמ' 318: (4) מלא - ראה בית שמואל הל' גיטין, שמות אנשים. שי למורה שם. ובטיב גיטין שם. ועוד. וראה בעניין פנחס מלא בוהר חלק ג (נז.ב, ריג.ב, רכ.א, רלז.ב) מנחת שי ריש פרשתנו..."

בשיחת ש"פ בלק תשט"ז סכ"ד (תורת מנחם - התוועדות ח"י עמ' 97) הסביר הרבי, שהעניין ד'מלא' הוא על-דרך מה שכתוב "אלה תולדות פרץ" תולדות מלא, ששייך למשיח, שאז יהיה באופן כפי "שעולם על מילואו נברא", עיי"ש. ואולי זו הסיבה שהרבי (החל מהשיחה דחלק י"ג הנ"ל) דייק לכתוב תמיד בשיחותיו באופן זה. וראה גם תורת מנחם ח"א עמ' 144.

לגבי הנהגות ביני-המצרים - באשל-אברהם להרה"צ מבוטשטאטש או"ח סי' תקנ"א שהן מתחילות כבר בליל הצום (אולי אפילו בין השמשות), וכ"פ החיד"א בשו"ת חיים שאל ח"א סי' כד, הובא בכף-חיים סי' תקנא ס"ק רז, וכן בשו"ת ציץ-אליעזר ח"י סי' כו. מאידך, בשו"ת אגרות-משה או"ח ח"א סי' קסח מתיר נישואין רק לצורך, וע"ש ח"ד סי' קיב שמציין לשם, אך מתיר תספורת רק לצורך גדול (וראה 'התקשרות'

ד"ויקהל משה" להקהיל קהילות בכל שבת ושבת¹³, ו"להשתדל שבכל יום מימי בין המצרים יהיה עניין הצדקה באופן המותר ביום זה... ביום השבת - על-ידי הכנסת אורחים (בסבר-פנים-יפות); או על-ידי זה שביום השישי שלפניו מפרשים "משנה" לצדקה¹⁴, על-פי מה שנאמר "ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה"¹⁵.

תורה: לקבוע¹⁶ (ובמקום שכבר ישנם - להוסיף) שיעורי לימוד בהלכה ופסקי-דינים, ולכל לראש - הלכה למעשה מדיני ימים אלו¹⁷, וגם (בענייני גאולה¹⁸) ובתורת בית-הבחירה, בית-מקדשנו, על-פי מה שאמרו רז"ל שעל-ידי לימוד זה "אני מעלה עליהם כאילו הם עוסקין בבניין הבית"¹⁹. היינו: בתנ"ך²⁰ - בספר יחזקאל מפרק מ' והלאה, במשנה

לא רצוי לקבוע טיפולים רפואיים לימים האלה¹⁰. גזיזת השערות (לכן שלוש שנים) - יש לדחותה לאחר 'בין-המצרים'. אבל שאר העניינים שנהוג להדר ולהרגיל בהם את התינוק - נשיאת טלית-קטן, ברכות-השחר וברכת-המזון וקריאת-שמע שעל-המיטה - זאת אין דוחים, אלא נוהגים כרגיל, מיום מלאות לכן שלוש שנים¹¹.

הנהגות מיוחדות בימים אלו¹²:
הוסיף בלימוד התורה ובנתינת צדקה ובוודאי בשבתות שבין-המצרים: תורה - בהוספה על העניין

עמ' 230 "לארוז מזוודה, או אפילו מספר ממחטות".

אגב, בשנת תשל"ג אמר הרבי ביחידות השליח הרה"ח ר' אריה-לייב קפלן ע"ה "כשאורזים את החפצים, יש לארוז תחילה את הטלית והתפילין. לאחר מכן אפשר להוציאן, אך בהן יש לפתוח את מלאכת האריזה" - הציונים בנושא זה מתוך 'יוצאי רבי' - 'התקשרות', גיליון נב עמ' 8.

10) אג"ק כרך כד עמ' שנו. וראה נטעיגבריאלי בין-המצרים פכ"ג ס"ח (בנייתו וכל טיפול שיש בו משום סכנה), שהביא משערי הלכה ומנהג או"ח ח"ב ס' רכו, אך שם מדובר (לפי הכותרת) בתשעת הימים, וחבל שגם בכרך ה' של 'שערי הל' ומנהג' טרם נכנסה הוראה זו.

11) אג"ק כרך כד עמ' שנה. (הכנסתו ל'חדר' אינה עניין של 'אירוע' ואינה חייבת להיעשות **מיד** בהגיעו לגיל שלוש - וראה בשיחת ש"פ בשלח, ט"ו שבט תשמ"ז ס"ד (סה"ש תשמ"ז ח"א עמ' 326, ובלה"ק - 'התוועדויות' תשמ"ז ח"ב עמ' 449) אודות התחלת לימוד אל"ף-בי"ת משער ס' התניא, ומלוח האותיות המכוסות בדברים מתוקים, שזמנו "מאז התספורת, או בכל ילד לפום שיעורא דיליה" (והראה מהכנסת ה'צמח צדק' לחדר ע"י אדמוה"ז שלא ביום הולדתו בער"ה אלא ממחרת יום הכיפורים - סה"ש קיץ ה'ש"ת עמ' 67. וראה סה"מ תשי"א עמ' 168 שכ"ק אדמו"ר מהור"צ נכנס לחדר בשנת תרמ"ד), אלא כאשר אכן מכניסים אותו לחדר בקביעות, או מקיימים כל המנהגים שבזה. ולכן לא נזכר הנושא בענייננו]. וצ"ע שבתספורת דחיה בל"ג בעומר הורה הרבי לנהוג את כל הנ"ל מיום התספורת ואילך (אג"ק כרך ח עמ' רפט). ומאידך, את לבישת טלית-קטן וכו' ניתן להקדים לפני ג' שנים (ראה היכל-המנחם, ב עמ' כט).

12) 'תורה' ו'צדקה' לקוטי-שיחות חלק ח"י עמ' 486 וחלק כ"ד עמ' 336. הלכות ('משפט') שבתורה בפרט, ולימוד הרמב"ם במיוחד, שכולל הלכות דכל התורה כולה ('התוועדויות' תש"נ ח"ד עמ' 54 - הוספה זו שייכת גם לילדים הנמצאים במחנות הקיץ ('התוועדויות' תשמ"ח ח"ד עמ' 50). ההוראות בנדון, שהן 'מילתא בטעמא' שייכות לכל שנה ושנה (שיחת מוצש"ק פינחס תשל"ח, הנחת הת' בלתי מוגה ס"א).

13) שעניין 'הקדמת רפואה' על-ידי שיהפכו לימים טובים - 'התוועדויות' תש"נ שם.

14) לקוטי-שיחות כרך כג עמ' 299 (מתורגם) ובהערה, ופירוט מהעצה כיו"ב בהתוועדויות תנש"א ח"א עמ' 24. במק"א הוסיף הרבי בכיו"ב: צדקה באכילה ושתייה ('לחיים'), או צדקה רוחנית (עצה טובה, וכש"כ לימוד תורה), ובפרט החלטה בשבת על נתינת סכום **מסויים** לצדקה, להפרישו מייד במוצש"ק ולתיתו לעני או לגבאי בבוקר (סה"ש תשמ"ח ח"א עמ' 222 ובהערות, התוועדויות תשמ"ח ח"ד עמ' 376 ועוד).

15) כמבואר בלקוטי-תורה ר"פ דברים, ש'משפט' היינו תורה, ככתוב (מקץ מ, יג) "כמשפט הראשון", ותירגם אונקלוס "כהלכתא קדמייתא" (שם).

16) קביעות בזמן וקביעות בנפש, לכל אחד ואחת ('התוועדויות' תשמ"ג ח"ד עמ' 1834).

17) 'התוועדויות' תשמ"ח ח"ד עמ' 78, 91 (מוגה), 108.

18) ספר-השיחות תשמ"ט ח"ב עמ' 606.

19) תנחומא פ' צו ס' יד. ויתירה מזו, שעל-ידיה "בניין ביתי" אינו "בטל" (ספר-השיחות תשמ"ח ח"ב עמ' 535). ואף (כנראה - באופן חיובי) נפעל בניין ביהמ"ק דלעתיד ('התוועדויות' תשמ"ב ח"ד ס' ע"ע 1945). הרבי החל לעורר ע"ז בשנת תשל"ו ('שלשלת היחס' בראש ס' 'היום יום עם מ"מ וציונים', החל מ'הוצאה חדשה ומתוקנת עם הוספות', תשמ"א).

20) וקודם כול בפ' תרומה, תצווה, תישא - בענייני המשכן וכליו ובגדי-ההונו, שמהן למדים לענייני ביהמ"ק. תוספת זו לא הופיעה בהוראות בנידון כל השנים, שרבות מהן מוגהות, אלא פעם אחת ויחידה (בלתי-מוגה) ב'התוועדויות' תשד"מ ח"ד עמ' 2248, וראה בכיו"ב ספר-השיחות תשמ"ט ח"א עמ' 252 ובהערות. וראה 'התקשרות' גיליון ש"ב עמ' 18 הערה 25, וש"נ.

שחרית: אין לשטוף את הפה בתענית ציבור²⁵.
קטנים שיש בהם דעת להתאבל מאכילים אותם
מאכלים פשוטים, ולא יאכלו ממתקים ומאכלי
תענוג²⁶.

הציבור אומר 'עננו' רק במנחה. הש"ץ אומר
(בחזרת הש"ץ) 'עננו' בברכה בפני עצמה בין ברכת
'גואל ישראל' לברכת 'רפאנו', אף אם יש בבית-
הכנסת רק שלושה מתענים²⁷. ואם אין - אומר
ב'שומע תפילה'²⁸.

סליחות²⁹:

אומרים אותן בעמידה, ובמיוחד: אשמנו, י"ג
מידות, שמע קולנו. וכן אבינו מלכנו.
מנהגנו לאומרן אחרי אמירת תחנון, בסדר

25) שו"ע סי' תקס"ז ס"ב. ספר-המנהגים עמ' 1. המצטרע
מאיר-חיצת הפה, יש לדון להקל לשוטפו בנוול שאינו ראוי
כלל לשתיה.

שכח וברך על מאכל או משקה וזכר שתענית היום - כמדומי
שפוסקים כדעה שלא יטעם כלל, אלא יאמר בשכמל"ו (ראה
נטעי-גבריאל בין-המצרים ח"א פ"ג ס"ח). שחך ולעס - יפלוט,
וגם אם אכל - ממשך בתעניתו (מטה-אפרים תר"ב סכ"ג).

26) ראה בעניין זה כף-החיים סי' תקנ"ט ס"ק ט ונטעי-גבריאל
בין-המצרים פ"ו עמ' סח, וש"נ.

27) ספר-המנהגים עמ' 45, עיי"ש, ובאג"ק חט"ז עמ' שיג
מעתיק הרבי רק 'ג' מתענים" (ראה 'התקשרות', גיליון לג עמ'
18), וכן הביאו בלוח כולל-חב"ד לתענית אסתר, מהערות הרבי
ללוח תשט"ו.

ש"ץ ששכח ברכה זו וזכר קודם שאמר "ה" מחתימת 'רפאנו'
חוזר ואומר 'עננו' ו'רפאנו', וכשאמר "ה" אומר עננו ב'שמע
קולנו' וחזרתם 'בא"י, העונה בעת צרה ושומע תפילה'. שחך גם
שם, אומרה ברכה בפני עצמה אחר 'שים שלום' (לוח כולל-
חב"ד, צום גדליה).

28) משנה-ברורה סי' תקס"ו ס"ק יג.

29) סידור תהילת-ה' (הישן) עמ' 362. ספר-המנהגים עמ' 45.
שאר המקורות למנהגים דלהלן (כולל קריאת התורה) צוינו
ב'התקשרות' גיליון לג עמ' 20 וראה גיליון מ' עמ' 18.

יום מילה שחל היום, כשהמילה בשחרית במניין זה, אומרים
סליחות ויודו כרגיל, ללא נפילת אפים. וי"א שבעל הברית
עצמו לא יאמר סליחות (ראה השלמה לשו"ע אדמוה"ו סי' קלא
סוף ס"ו, נדפסה בסוף ח"א עמ' 357). לענין 'אבינו מלכנו',
חידש הרבי שתלוי בתחנון ('אוצר מנהגי חב"ד' אלול-תשרי
עמ' ל, משיחת ו' תשרי תשל"ה). זאת בניגוד להוראותיו בנדון
בשנת תשכ"ה - ראה 'אוצר' שם עמ' קס ס"ט. וראה המסופר
ב'התקשרות' גיליון שלא עמ' 18).

המתפלל במניין בנוסח אחר, לכאורה צריך לומר הכל כסדר
דין (ולא י"ג מידות, כמובן), ורק יענה י"ג מידות עמהם.

ובגמרא - מסכתות מידות ותמיד²¹, וברמב"ם - הלכות
בית-הבחינה. ולהוסיף וללמוד הביאורים בענייני
בית-המקדש בתורת החסידות, ובפרט בתורתו של
הצמח-צדק, שזכה דורנו ונתגלו בו כמה דרושים
על הפסוק ביחזקאל (אור-התורה על נ"ך), ומעט גם
על המשניות דמסכת מידות (חידושים על הש"ס,
במקומו) וכיו"ב²².

ההוספה בצדקה - באם אפשר - להפריש לצדקת
בית-המקדש מעט (בתי-כנסת ובתי-מדרש, ישיבות
וכיוצא בזה)²³.

תענית ציבור:

מי שלא ישן, מותר לו לאכול עד שיעלה עמוד-
השחר. השוכב לישון ובדעתו להשכים לאכול או
לשתות, יתנה במפורש לפני השינה שעדיין אינו
מקבל עליו את התענית, ואז מותר באכילה עד
עלות השחר²⁴.

עלות-השחר באזור המרכז לדעה המקדימה:
3:23.

21) באחת הפעמים הזכיר הרבי את מעלת מסכת 'תמיד' על
מסכת 'מידות', 'כיוון ש'מקדש העתיד בנוי ומשוכלל יגלה
ויבוא מן השמים' הרי הלימוד אודות העבודה בביהמ"ק
נוגע או למעשה יותר מאשר הלימוד אודות בנין ביהמ"ק"
(התוועדות' תש"ו ח"ד עמ' 55 הערה 186), וא"כ לכאורה יש
ללמוד גם את כל ההלכות השייכות לעבודת ביהמ"ק, וקודם-
כל ההלכות השייכות למסכתות אלו, בהל' כלי המקדש, תמידין
ומוספין, ומעשה הקרבנות שברמב"ם.

22) 'התוועדות' תשמ"ט ח"ד עמ' 38. וראה ספר הלקוטים
- צמח צדק, ערך ביהמ"ק (את ב עמ' רכב, ובהנסמן בסופו).
בספר-השיחות תנש"א ח"ב עמ' 691 נוסף, שבשנה זו, כיוון
שעומדים כבר על סף הגאולה, יש ללמוד זאת לא מצד ההתגברות
של רגש האבילות וההשתדלות לתקן החיסרון דחורבן ביהמ"ק,
אלא (גם לולי החורבן) מצד הכוסף וההשתוקקות להמעלה
והשלימות דבית-המקדש השלישי, גדלות שלא היתה מעולם,
עיי"ש.

23) כשבאים לעורר ע"ד נתינת צדקה, יש להביא בפועל קופת
צדקה, שאז תיכף ומייד נותנים צדקה בפועל ('התוועדות'
תשמ"ח ח"ד עמ' 123).

24) שו"ע סי' תקס"ד ונו"כ. וראה אג"ק לכ"ק אדמו"ר נשיא
דורנו ח"ג עמ' עה, שלכל הדעות מותר (בכל ימות השנה),
גם לדעת האוסרים זאת בכלל על-פי הוזהר, אם עושה זאת
לרפואה או לכוון דעתו בתפילה וכיוצא בזה (כמובן, לאחר
אמירת ברכות-השחר וברכות-התורה אם הוא אחרי חצות
הלילה. ואל ישכח ליטול ידיו שוב כראוי לאחר עלות-השחר).

דלהלן:

שמעטים הם ביותר - ולא נתפרסם כלל וכלל³⁷) בתורה (בנביאים) פרשת היום על-דבר 'צום הרביעי' ו'צום החמישי'³⁸ (על-דרך שבכל יום אומרים שירו של יום וכיוצא-בזה)³⁹.

צדקה:

בימי התעניות נוהגים לתת לצדקה לפני תפילת מנחה 'אגרא דתעניתא', ויש נותנים כפי עלות הסעודות שהיו אוכלים היום.

מנחה:

התפילה - בשעה מאוחרת יחסית⁴⁰.

וידבר וקטורת, אשרי, חצי קדיש, קריאת 'יחל' כבשחרית, לשלושה עולים, והשלישי הוא המפטיר, ואין אומרים חצי קדיש לאחר הקריאה. מפטירים "דרשו ה' בהמצאו" (ישעיה נהו - נו, ח), ומברך אחר כך שלוש ברכות עד 'מגן דוד'. יהללו, חצי קדיש. גם היחיד אומר 'עננו' בשומע תפילה, ללא חתימה, ומסיים "כי אתה שומע...", ואם שכח (וכבר אמר ה' של סיום הברכה), אומרו בלא חתימה אחרי 'אלוקי נצור' קודם 'יהי לרצון' האחרון. הש"ץ אומר 'עננו' כבשחרית (ראה לעיל), בברכה בפני עצמה בין 'גואל ישראל' ל'רפאנו'. הנוהגים נשיאת כפיים בכל יום, נושאים כפיים בתפילה זו⁴¹, וכשאין נושאים כפיים אומר הש"ץ ברכת כוהנים. תחנון כרגיל, ו'אבינו מלכנו' הארוך, כבשחרית.

אל תתנו דמי / כרחם / אלוקינו ואלוקי אבותינו, אתאנו לך / א-ל מלך³⁰, ויעבור / אלוקים אל דמי / כרחם אב / אלוקינו ואלוקי אבותינו, אמרר בככי / א-ל מלך, ויעבור / שעה נאסר³¹ / א-ל מלך, ויעבור / זכור רחמיך³² / זכור לנו ברית אבות / זכור לנו ברית ראשונים / שמע קולנו³³ / הרשענו ופשענו / משיח צדק / א-ל רחום שמך / עננו ה' עננו / מי שענה לאברהם / רחמנא דענ³⁴ / 'אבינו מלכנו' הארוך³⁵ וכו': ברך עלינו שנה טובה; זכרנו ל... ו'לא זכרנו ב...'/ ו'אנחנו לא נדע / חצי קדיש.

קריאת התורה:

קוראים 'ויחל' בשחרית ובמנחה גם אם יש רק שלושה מתענים. מי שאינו מתענה, לא יקראוהו לעלות לתורה. קראו לתורה למי שאינו מתענה וצר לו להודיע זאת מפני חילול השם - יעלה. את הפסוקים "שוב מחרון אפך..."; "ה' ה' א-ל רחום... ונקה"; "וסלחת..." - אומר הציבור בקול רם, ואחריהם אומרם הקורא בתורה. כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו כשעלה לתורה, החל לאומרים עם הציבור וסיימם עם הבעל קורא. **עניינא דיומא:** כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו מביא³⁶ "שביום י"ז בתמוז ותשעה באב יש לומדים (אף

37 ראה עד"ז בס' בן-איש-חי שנה א' הל' חנוכה אות כג (מס' מועד לכל חי למוהר"ר חיים פלאגי).

38 מלכים"ב כה, ג'ח, ירמיה לט, ב"ז; זכריה ח, יח"ט.

39 ויתירה מזה - התורה היא נצחית גם לעתיד-לבא, כולל חלקים אלו בנביאים המדברים על-דבר הצומות; אלא שבתורת-אמת ותורה-אור מאיר בגלוי הטוב שבכל דבר (כמבואר במקום אחר בעניין "יעקב ועשיו האמורים בפרשה"), היינו הטוב שבצומות אלו, כפי שיהפכו לשון ולשמחה ולמועדים טובים לעתיד-לבוא, ואדרבה - על-ידי הלימוד בנוגע להירידה לפי שעה. הרי זה מגדיל השמחה והיום-טוב (ספר-השיחות תשמ"ח ח"ב עמ' 547 הערה 63).

40 שו"ע אדמו"ה" ס' קכ"ט ס"א. ספר-המנהגים עמ' 48 הערה 20. אס"כ הרבי היה מתפלל בשעה הרגילה בכל יום - 15:15.

41 ולכאורה יש לנוהגים כך להקפיד עכ"פ כהספרדים שלא לשאת כפיהם אלא תוך חצי שעה שלפני השקיעה (כך-החיים ס' קכט ס"ק ז, ע"פ הב"ח. וראה לוח דבר בעתו - צום גדליה, 'ילקוט-יוסף' - מועדים עמ' 550 וש"נ, ונטעי-גריאל הל' בין-המצרים פי"ג ס"ו וש"נ).

30 בסליחות שבסידור 'תורה אור' נדפס "כמו שהודעת" וכן צולם בסידורי 'תהלת ה' הישנים, וכן נשמע בבירור בהקלטות מתפילת הרבי בסליחות לעשרה בטבת, ולא כפי שתוקן בלוח זה בעבר ע"פ ה'סליחות' שלפני ר"ה.

31 פיוט מסוג 'פזמון'. בין חרוז לחרוז אומרים "יום גבר..." כנדפס, ובסוף הפיוט חוזרים את כל חרוזי הראשון (ע"פ הערה 4 בסליחות - לקוט טעמים ומקורות' של הרבי שנדפס בסו"ס 'סליחות - מנהג חב"ד').

32 סידור תהילת-ה' (הישן) עמ' 347. וצ"ל "פקדנו בישועתך" (ולא "ופקדנו"), כנפסוק, וכן נדפס בסליחות - מנהג חב"ד'.

33 פותחים הארון ואומרים פסוק אחר פסוק, חזן וקהל, עד הפסוק 'אל תעזבונו' ולא עד בכלל. בסיום הקטע סוגרים הארון.

34 במניין של הרבי נהגו לנגן תפילה זאת בסיום הסליחות (ספר הניגונים ח"ג, ניגון רמז).

35 כולו יחדיו מתחילה ועד סוף. במניין של הרבי נהגו תמיד לנגן "אבינו מלכנו, אין לנו מלך אלא אתה" (ספר-הניגונים ח"א, ניגון ו).

36 ספר-השיחות תשמ"ח ח"ב עמ' 547 הערה 63.

למעשה⁴².

צאת הכוכבים⁴³ באזור המרכז: 20:13.

42 לקוטי־שיחות כרך כ' עמ' 352, וש"נ. וחבל שכל הידוע, טרם הונהג הדבר בפועל אפילו בין אנ"ש (מלבד הצפייה בדברי הרבי בווידיאו במקום שאפשר).

43 וראה ב'תשורה' לחתונת גרונו, חורף תשס"ה, ביומן הרה"ח רי"ל שי' גרונו מתענית אסתר תשכ"ה, שהרבי הורה שניתן להקדים תפילת ערבית לפני צאת־הכוכבים (ומסתמא הוא ע"פ המטה־אפרים סי' תרב סכ"ט. וראה 'התקשרות' גיליון תקס"ו עמ' 15). ובפרט במקום ובזמן שהתענית קשה על הציבור. וכמוכן יחזרו על ג' פרשיות דק"ש לאחר־מכן.

דברי כיבושין: הרבי חידש את המנהג הישן (שמקורו במשנה) לומר "דברי כיבושין" אחרי מנחה דתענית־ציבור, ובלשונו: "כדאי לעורר על המנהג הנ"ל, שבמקומות שאפשר לפעול זאת, יאמרו אחרי מנחה (כמה מילים, לכל הפחות) 'דברי כיבושין', או מזמור תהילים המתאים לעניינים אלו, ובמקומות שמצד טירחא דציבורא [או מצד ביטול מלאכה, וכיוצא־בזה] אי־אפשר לפעול זאת - על־כל־פנים יהרהרו במחשבה עניין של 'דברי כיבושין', ומאחר ש'רחמנא ליבא בעי' - ובפרט עניינים הקשורים בתשובה, ש'עיקר התשובה בלב' - הרי 'מחשבה טובה, הקדוש־ברוך־הוא מצרפה

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחי

ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,

בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש